

Seat No. : _____

MM-130

March-2019

B.A., Sem.-VI

Core : 311 : Sanskrit

(साहित्यदर्पणम् - 6)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : (1) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Instructions : Figures to the right indicate full marks of questions.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં છપાયેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Write the question number as printed in the question paper.

1. (a) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે કારિકા સમજાવો :

14

Explain any **two** of the following Karika :

- (1) भवेदभिनयोऽवस्थानुकारः स चतुर्विधः ।
आङ्गिको वाचिकश्चैवमाहार्यः सात्त्विकस्तथा ॥
- (2) चत्वारः पञ्च वा मुख्याः कार्यव्यापृतपुरुषाः ।
गोपुच्छाग्रसमाग्रं बन्धनं तस्य कीर्तितम् ॥
- (3) आशीर्वचनसंयुक्ता स्तुतिर्यस्मात्प्रयुज्यते
देवद्विजनृपादीनां तस्मान्नान्दीति संज्ञिता ॥

અથવા/OR

નાટકના સ્વરૂપની ચર્ચા કરો.

Discuss the form of Drama.

(b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (ગમે તે ચાર)

4

Answer the following questions by choosing the correct option. (any **four**)

(1) વિશ્વનાથ રૂપકના કેટલા પ્રકાર આપે છે ?

How many types of રૂપક are given according to Vishvanath ?

- (a) 10 (b) 18 (c) 12

(2) નાટકનો નાયક કેવા પ્રકારનો હોવો જોઈએ ?

How should be the Hero of a drama ?

- (a) ધીરલલિતઃ (b) ધીરપ્રશાન્તઃ (c) ધીરોદાત્તઃ

(3) વિશ્વનાથ પ્રસ્તાવનાને શું કહે છે ?

What is પ્રસ્તાવના according to Vishvanath ?

- (a) ગર્ભાઙ્કઃ (b) આમુખઃ (c) પ્રરોચના

- (4) નાટકમાં પૂર્વારંગનો વિધિ કોણ કરે છે ?
Who does the પૂર્વારંગ વિધિ in the play ?
(a) નાયક: (b) સૂત્રધાર: (c) સ્થાપક:
- (5) નાટકમાં ઓછામાં ઓછા કેટલા અંક હોવા જોઈએ ?
Minimum how many Ankas are there in a drama ?
(a) 7 (b) 10 (c) 5
- (6) નાટકના અંતે કયો રસ આવવો જોઈએ ?
Which Rasa (રસ) should be at the end of drama ?
(a) શાન્ત: (b) અદ્ભૂત: (c) હાસ્ય:

2. (a) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે કારિકા સમજાવો :

14

Explain any **two** of the following Karika :

- (1) इदं पुनर्वस्तु बुधैर्द्विविधं परिकल्प्यते ।
आधिकारिकमेकं स्यात्प्रासङ्गिकमथापरम् ॥
- (2) यत्रार्थे चिन्ततेऽन्यस्मिंस्तल्लिङ्गोऽन्यः प्रयुज्यते ॥
आगन्तुकेन भावेन पताकास्थानकं तु तत् ॥
- (3) यत्स्यादनुचितं वस्तु नायकस्य रसस्य वा ।
विरुद्धं तत्परित्याज्यमन्यथा वा प्रकल्पयेत् ॥

અથવા/OR

પન્ચ અર્થોપક્ષેપકા: ની સવિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

Discuss five 'અર્થોપક્ષેપકા:' elaborately.

(b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો : (ગમે તે ચાર)

4

Answer the following questions by choosing the correct option. (any **four**)

- (1) પ્રવર્તક: શાનો પ્રકાર છે ?
To which type does પ્રવર્તક: belong ?
(a) પતાકાસ્થાનક: (b) પ્રસ્તાવના (c) અર્થપ્રકૃતિ
- (2) કથાવસ્તુના કેટલા પ્રકાર છે ?
How many types of 'Kathavastu' are there ?
(a) 5 (b) 8 (c) 2
- (3) ફલની પ્રાપ્તિ કોને થાય છે ?
Who receives the ફલ: ?
(a) પતાકા નાયક: (b) સૂત્રધાર: (c) નાયક:
- (4) ભારતી વૃત્તિના કેટલા અંગો છે ?
How many અંગ of ભારતીવૃત્તિ are there ?
(a) 6 (b) 4 (c) 10
- (5) વિષ્કંભકના કેટલા પ્રકારો છે ?
How many types of વિષ્કંભક: ?
(a) 5 (b) 4 (c) 2

- (6) अङ्कमुखम् शैली प्रकरे ?
To which type does अङ्कमुखम् belong ?
(a) प्रस्तावना (b) अर्थप्रकृति (c) अर्थोपक्षेपकाः
- (7) विश्वनाथ अर्थप्रकृतिनो उद्देश्ये शैलीं कुरु ?
In which Vishvanath describe 'Arthprakruti' ?

3. (a) नीचेनाभांथी कोषपत्रे के करिका समझाओ. 14

Explain any **two** of the following Karika.

- (1) बीजं बिन्दुः पताका च प्रकरी कार्यमेव च ।
अर्थप्रकृतयः पञ्च ज्ञात्वा योज्या यथाविधि
- (2) अंगहीनो नरो यद्वन्नैवारम्भक्षमो भवेत् ।
अंगहीनं तथा काव्यं न प्रयोगाय युज्यते ॥
- (3) अविरुद्धं तु यद् वृत्तं रसादिव्यक्तयेऽधिकम् ।
तदप्यन्यथयेद्धीमान् वदेद्वा कदाचन ॥

अथवा/OR

टूकनोंध लખो. (गमे ते भे)

Write any **two** short notes.

- (1) पञ्च अवस्थाः ।
(2) पञ्च सन्धयः ।
(3) अंगानां षडविधं फलम् ।

(b) योज्य विकल्प परसंद करी जवाब लखो : (गमे ते त्रयः) 3

Answer the following questions by choosing appropriate option of the following :
(any **three**)

- (1) प्राप्याशा शैली प्रकरे ?
To which type does प्राप्याशा belong ?
(a) सन्धिः (b) अवस्थाः (c) अर्थप्रकृति
- (2) फलयोगः शैली प्रकरे ?
To which type does फलयोगः belong ?
(a) अवस्थाः (b) अर्थप्रकृति (c) पताकास्थानकः
- (3) उपसंहृतिः शुं ?
What is उपसंहृतिः ?
(a) अवस्थाभेदः (b) सन्धिभेदः (c) प्रस्तावनाभेदः
- (4) सन्धिः ना केटला अंगो ?
How many अङ्ग of सन्धिः are there ?
(a) 50 (b) 18 (c) 64
- (5) इष्टार्थरचना शुं ?
What is इष्टार्थरचना ?
(a) अङ्गफलम् (b) कार्यफलम् (c) पताकाफलम्

4. (a) કાવ્યશાસ્ત્રના ઇતિહાસ વિશે નોંધ લખો.

14

Write a note on the history of poetics.

અથવા/OR

ધ્વનિ સંપ્રદાય અને અલંકાર સંપ્રદાય વિશે નોંધ લખો.

Write a note on ધ્વનિ સંપ્રદાય and અલંકાર સંપ્રદાય.

(b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (કોઈપણ ત્રણ)

3

Answer the following questions by choosing the correct option. (any **three**)

(1) આચાર્ય ભામહના ગ્રંથનું નામ શું છે ?

What is the name of ગ્રંથ of Acharya Bhamah ?

(a) કાવ્યાલંકાર: (b) કાવ્યપ્રકાશ: (c) નાટ્યશાસ્ત્ર:

(2) 'ધ્વન્યાલોક' ગ્રંથના કર્તા કોણ છે ?

Who is the author of Dhvanyaloka ?

(a) ભામહ: (b) આનન્દવર્ધન: (c) દણ્ડી

(3) વક્રોક્તિસંપ્રદાય ના પુરસ્કર્તા કોણ છે ?

Whose theory is known as વક્રોક્તિસંપ્રદાય ?

(a) કુન્તક: (b) ક્ષેમેન્દ્ર: (c) વામન:

(4) 'કાવ્યાદર્શ' ગ્રંથના કર્તા કોણ છે ?

Who is the author of Kavyadarsha ?

(a) વામન: (b) દણ્ડી (c) ભામહ:

(5) આચાર્ય મમ્મટના ગ્રંથનું નામ શું છે ?

What is the name of ગ્રંથ of Acharya Mammat ?

(a) ધ્વન્યાલોક: (b) કાવ્યપ્રકાશ: (c) નાટ્યશાસ્ત્ર